ISSN 2181-3187

TOSHKENT SHAHAR CHILONZOR TUMANIDA 2023-2024 YILLARDA AMALGA OSHIRILGAN TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISH JARAYONI

Matsapayev Sarvarbek
Xalmurzayev Shaxzodbek
Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti
“ Moliya” fakulteti 83-guruh talabalari

Annotatsiya: Ushbu maqolada Toshkent shahar Chilonzor tumani 2023-2024 yillarda tashabbusli budjetlashtirish jarayoni, ajratilgan mablag’lar miqdori, amalga oshirilgan loyihalar talil qilingan.

Kalit so‘zlar: tashabbusli byudjet, openbudget.uz, tashabbus, ovoz berish, moderatsiya, ishchi komessiya, g’olib loyihani aniqlash, “Fuqarolar tashabbusli jamg’armasi”, shartnoma tuzish.

So‘nggi yillarda mamlakatimizda byudjet ma’lumotlarining ochiqligi va shaffofligini yanada oshirish, byudjet mablag‘larining shakllanishi va sarflanishi ustidan va jamoatchilik nazoratini kuchaytirish bo‘yicha tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

Biz mamlakatimizda amalga oshirilayotgan tashabbusli byudjetlashtirish amaliyoti, mavjud holatni o’rganish uchun Toshkent shahar Chilonzor tumani misolida 2023-2024-yillarda “Tashabbusli byudjet” loyihalari va ularning ijrosi yuzasidan olib borilgan ishlar bilan bog’liq ma’lumotlar bilan tanishib chiqdik.

Quyidagi 1-jadvalda Toshkent shahar Chilonzor tumanida tashabbusli budjetlashtirish uchun yo’naltirilgan mablag’lar qay tartibda taqsimlanishi va sarflanishini ko’rish mumkin.2023-yilda qariyb 41 168 441 ming so’m va 2024-yil 18 823 100 ming so’m miqdorida mablag’lar ajratilgan. Jadval ma’lumotlar asosida qayd etish mumkinki, 2023-yil boshiga qoldiq 2 132 938 ming so’mni 2024-yil esa yil boshiga qoldiq 2 300 907ming so’mni tashkil qilgan.

1-jadval

Toshkent shahar Chilonzor tumani tashabbusli budjetlashtirish uchun yo’naltirilgan mablag’lar miqdori[1]

(ming so’m)

T/r	Ko‘rsatkich nomi	2023-yil	2024-yil
1.	Yil boshiga qoldiq	2 132 938	2 300 907
2.	Hisobot davrida “Fuqarolar tashabbusi jamg‘armasi”ga o‘tkazilgan mablag‘lar	41 168 441	2 746 000
3.	“Fuqarolar tashabbusi jamg‘armasi”dan tadbirlarni moliyalashtirish uchun yo‘naltirilgan	39 324 000	18 823 100
3.1.	Bajarilgan ishlar uchun xisobvaraqlardan moliyalashtirilgan mablag‘	34 376 715	9 236 782
3.2.	Hisobvaraqlardagi qoldiq	1 313 641	9 586 317

[1] https://openbudget.uz/boards/reports

4.	“Fuqarolar tashabbusi jamg‘armasi”da qoldiq mablag‘	2 300 907	3 235 541

“Fuqarolar tashabbusi jamg‘armasi”dan tadbirlarni moliyalashtirish uchun yo‘naltirilganmablaglar esa, 2023-yilda 41 168 441 ming so‘mni, 2024-yilda esa 18 823 100 ming so’mni tashkil qiladi.

Ushbu ko’rsatgichlar asosida ko’radigan bo’lsak pul mablag’lar tashabbusli byudjet loyihalariga yildan yilga oshib kelmoqda. Bu esa jamiyat va xalqimiz tomoidan berilayotgan maummo va masalalar ko’rib yechib kelinmoqda.

Quyidagi 2- jadvalda ko’rishimiz mukmkinki: 2023-2024 yillarda taklif etilgan loyihalar soni va ularga ajratilib sarflangan mablag’lar miqdori bilan tanishinib o’tishimiz mumkin.

2-jadval

Toshkent shahar Chilonzor tumani tashabbusli budjetlashtirish natijasida amalga oshirilgan tadbirlar

T/r	Tadbirlar nomi	Moliyalashtirilgan takliflar soni		Sarflangan mablag’ (ming so‘mda)	
		2023-yil	2024-yil	2023-yil	2024-yil
Jami		34	17		
1.	Hududiy ichki yo‘llar				
2.	Umumta’lim maktablarini ta’mirlash va jihozlash		11		11 167 100
3.	Maktabgacha ta’lim muassasalarini ta’mirlash va jihozlash	25		28 944 000	
4.	Sog‘liqni saqlash muassasalarini ta’mirlash va jihozlash	7	4	8 460 000	5 156 000
5.	Boshqa ijtimoiy soha muassasalarini ta’mirlash va jihozlash	2	2	1 920 000	2 500 000
6.	Ichimlik suvi ta’minotini yaxshilash				
7.	Ko‘cha chiroqlarini o‘rnatish tadbirlari				
8.	Hududlarni tartibga keltirish (obodonlashtirish va ko‘kalamzorlashtirish)				
9.	Boshqa tadbirlar				

Tahlil jarayonida ko’rishimiz mumkinki 2023-yilda 34ta loyiha moliyalashtirilgan. Shuningdek 2024-yil 1-mavsumda da esa 17ta loyihaga mablag’ sarflangan. Umumta’lim maktablarini ta’mirlash va jihozlash uchun 2023-yil takliflar go’lib bo’lmagan, 2024-yilda esa 11ta loyiha g’olib deb topilgangan va 11 167 100 ming so’m mablag’ ajratilgan.

Maktabgacha ta’lim muassasalarini ta’mirlash va jihozlash uchun 2023-yil 25ta loyiha g’lib bo’lgan va 28 944 000 ming so’m mablag’ ajratilgan.

Sog’liqni saqlash muassasalarini ta’mirlash va jihozlash loyihalariga, 2023-yilda 7 ta loyiha uchun 8 460 000ming so’m pul mablag’lari yo’naltirilgan. 2024-yilda esa 4ta loyiha uchun 5 156 000 ming so’m ajratilgan.

Boshqa ijtimoiy soha muassasalarini ta'mirlash va jihozlash uchun 2023-yilda 2ta loyihaga 1 920 000 ming so'm mablag' ajratilgan, 2024-yilda 2 500 000 ming so'm ajratilgan

Quyidagi 3-jadvalda Toshkent shahar Chilonzor tumanida fuqarolar tashabbusli jamg'armasi mablag'larining shakillanish manbalarini ko'rib chiqamiz.

3-jadval

Toshkent shahar Chilonzor tumani Fuqarolar tashabbusli jamg'armasi mablag'larining shakillanish manbalari[2] (ming so'mda)

Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi mablag'larini shakllantirish manbalari		2023-yil	2024-yil
Tuman mahalliy budjeti tasdiqlangan umumiy xarajatlarning 5 foiz qismi miqdorida ajratilgan mabag'lar		9 000 000	10 468 500
Mahalliy budjetining yil boshiga shakllangan Erkin qoldiq mablag'lari			
Tuman mahalliy budjeti qo'shimcha manbalarning 30 fozi miqdorida ajratiladigan mablag'lar		32 168 441	8 803 900
Shu jumladan	Erkin qoldiq mablag'lari	3 874 300	4 946 000
	Daromadlarning hisobot choraklari yakunlari bo'yicha aniqlanadigan prognozdan oshirib bajarilgan qismi	8 915 100	1 576 000
	Iqtisod qilingan mablag'lar	1 313 641	946 000
Jami ajratiladigan mablag'lar		**41 168 441**	**18 823 100**

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlis Senati Kengashining, "Tashabbusli byudjet jarayonlarini o'tkazish hamda moliyalashtirish tartibi to'g'risidagi nizomi"da Tashabbusli byudjet loyihalari g'oliblarini moliyalashtirish tartibi keltirib o'tilingan.

Toshkent shahar Chilonzor tumanida Fuqarolar tashabbusli jamg'armasi mablag'larining shakllanish manbalari tahlil qilindi va tahlillar natijasida 2023- yil tuman mahalliy budjeti qo'shimcha manbalarning 30 fozi miqdorida ajratiladigan mablag'lari 32 168 441ming so'mniб 2024-yil esa 8 803 900 ming so'mni tashkil etgan. 2023- yil Tuman mahalliy budjeti tasdiqlangan umumiy xarajatlarning 5 foiz qismi miqdorida ajratilgan mabag'lari 9 000 000ming so'mni,2024-yil 10 468 500 ming so'mni tashkil etgan. Jami miqdorlarga qaraganimizda 2023-yil ko'p mablag'lar ajratilganini ko'rishimiz mumkin.

[2] https://openbudget.uz/boards/reports

ISSN 2181-3187

4-jadval

Toshkent shahar Chilonzor tumani tashabbusli budjetlashtirish natijasida amalga oshirilhan loyihalar tarkibi[3]

T/r	Tadbirning qisqacha mazmuni (sohasi)	Jami to‘plagan ovozlar soni	Moliyalashtirish uchun ajratilgan mablag‘miqdori (ming so’m)
	2023-yil		
1.	163-sonli umumtakim maktabida zamonaviy ko’rinishga ega sport maydoni qurish	5896	1 200 000
2.	195-sonli umumtalim maktabini joriy tamirlash	5587	990 000
3.	79- sonli maktab faollar zali va sport zalini tamirlash	5512	1 200 000
4.	173-sonli maktab binosini joriy tamirlash hamda deraza romlarini almashtirish	3458	1 200 000
5.	200-sonli IDUM hovlisida zamonaviy sport maydoni qurish	5432	1 200 000
6.	138-sonli umumtalim maktabini sport maydonini zamonaviy sport maydonchasiga aylantirish	5413	1 200 000
7.	201-sonli umumtalim maktabini rom qismlarini almashtrish	5397	1 200 000
8.	202-umumtalim maktabini futbol, valeybol va basketbol maydonlarini tamirlash	5374	1 200 000
9.	217-sonli umumtalim maktabini joriy tamirlash	5351	1 200 000
10.	Va boshqalar		
	2024-yil		
1.	Chilonzor tumani 1-son kasb-xunar maktabi bugungi kunda ta’mirtalab xolga kelib qolganligi sababli bizning kasb-xunar maktabini ta’mirlash taklifini beraman.	6231	1 200 000
2.	Respublika olimpiya va paralimpiya sport turlariga tayyorlash markazi sinf xonalarini parta va kamyuterlarini qayta jihozlash.	2352	1 360 000
3.	Chilonzor tumani TBMKTP markazlashgan buxgalteriya	1981	1 300 000
4.	38-Oilaviy poliklinika moddiy tehnik bazasini rivojlantirish	1825	1 360 000
5.	Toshkent shahar, Chilonzor tumani 20-dahasida joylashgan 217-sonli maktabning 1 va 2 qavat koridor qismini (pol qismini almashtirish, shift va devorlarini zamonaviy ko‘rinishda ta’mirlash, yoritish tizimini yangilash), mavjud 3 ta zina qismini ta’mirlash, kirish foye qismini (pol	1627	1 360 000

[3] https://openbudget.uz/boards/reports

	qismini almashtirish, shift va devorlarini zamonaviy ko‘rinishda ta’mirlash yoritish tizimini yangilash),		
6.	Chilonzor tuman 79-maktab o‘quv binosi 4 ta qavat koridor pollarini (mativiy mramorga) almashtirish; 2,3,4- etaj sinf xonalarining eshiklarini almashtirish ; maktabning ichki fasad qismini mukammal ta'mirlash; 4 ta etaj zinapoyalariga mramor qoplas	1612	1 360 000
7.	168-sonli maktabning moddiy tehnik bazasini rivojlantirish	1473	1 039 000
8.	138-sonli maktabning moddiy tehnik bazasini rivojlantirish	1109	616 000
9.	103-sonli maktabning moddiy tehnik bazasini rivojlantirish	970	760 000
10.	Va boshqalar		

Toshkent shahar Chilonzor tumani tashabbusli budjetlashtirish natijasida 2023-yili jami 34ta loyiha g’olib deb topilgan va ularga 41 168 441 ming so’m pul mablag’lari sarflandi, 2024-yil 1-mavsumda 17ta loyihalar “Tashabbusli byudjet” loyihasi g’olibi deb topilib, bu loyihalarni moliyalashtirish uchun jami 18 823 100ming so’m pul mablag’lari yo’naltirilgan. Yuqoridagi ma’lumotlardan ko’rinib turibdiki “Tashabbusli byudjet” loyihalarining g’olib deb topilganlar, yo’l tamiriga va umumta’lim maktablari binolarini ta’mirlash sohasiga ko’proq mablag’ ajratilgan.

Xulosa qilib aytganda, Tashabbusli byudjetlashtirish fuqarolarning takliflarini hisobga olgan holda turli ijtimoiy-iqtisodiy muammolarini hal qilish uchun mahalliy byudjet mablag‘larining bir qismini taqsimlash va bu mablag‘larni sarflash yo‘nalishlarini aniqlash bo‘yicha ularning bevosita ishtirokida qarorlarni qabul qilishga xizmat qilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Malikov T, Kobulov K. Models of market economy formation and Interaction of fiscal policy. International Journal of Economic Growth and Environmental Issues-ISSN.:2321-6247.
2. Malikov T, Byudjet HN. O ‘quv qo ‘llanma. Toshkent:“Iqtisod-moliya. 2008;84.
3. Malikov T. Haydarov N. Budjet daromadlari va xarajatlari. O ‘quv qo ‘llanma, Toshkent:“IQTISOD-MOLIYA. 2007.
4. Xaydarov N. Soliqlar va soliqqa tortish masalalari. O'quv qo'llanma. Toshkent: Akademiya. 2007.
5. N Khaydarov. International experience of the development of tourism in Uzbekistan. Интеграция. Эволюция. Устойчивость: пути развития социально-экономических систем.2021
6. N Khaydarov. Agricultural Development in Uzbekistan: Agricultural Reforms versus Transboundary Water Issues. Developing Country Studies. ISSN, 2015
7. Хайдаров Н. Маҳаллий бюджетлар даромадини барқарорлаштириш йўллари.“. InПандемиядан кейинги иқтисодиёт: рисклар, муаммолар, ечимлар” халқаро илмий-амалий конференция мақолалар тўплами (Vol. 2022).
8. МОЛИЯВИЙ САВОДХОНЛИКНИ ОШИРИШГА “ЯШИЛ ЧИРОҚ”–ДАВР ТАЛАБИ. Архив научных исследований. 2020

9. O'roqov U. Tursunova Zulayho Abdujobir qizi. O'zbekistonda davlat tashqi qarzini samarali boshqarishda davlat qarziga xizmat ko'rsatish kafolat jamg'armasining o'rni.". Science and Education" Scientific Journal/ISSN. 2022 Jun:2181-0842.
10. O'roqov UY, Anvarov NM. Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda byudjet-soliq siyosatining ahamiyati. Barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali.
11. Yunusovich OR, Baxtiyorovich MM, Maxmud o'g'li MM. Mamlakat investitsiya jozibadorligini oshirish orqali xalqaro kapitalni jalb qilish masalalari.". Science and Education" Scientific Journal/ISSN. 2022 Jun:2181-0842.
12. Ўроқов У, Иргашев И, Ғайбуллаев О. Фуқаролар иштирокидаги маҳаллий бюджет.
13. UY O'roqov, JA Yomg'Irov. Mahalliy byudjetlar barqarorligini ta'minlash masalalari. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary …, 2022
14. U O'roqov, ZAQ Tursunova. O'zbekistonda davlat tashqi qarzini samarali boshqarishda davlat qarziga xizmat ko'rsatish kafolat jamg'armasining o'rni. Science and Education, 2022.
15. Уроков УЮ. К, ишлок хужалиги субъектларини солик имтиёзлари оркали раҒбатлантириш. Иктисодиёт ва таълим. 2015;12.
16. Yunusovich OR. Abduazimova Farzona Axmadqul qizi. Davlat maqsadli jamg'armalarining mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishdagi ahamiyati.". Science and Education" Scientific Journal/ISSN. 2022 Jun:2181-0842.
17. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар молиявий барқарорлигини белгиловчи кўрсаткичлар. 2020
18. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар даромадларини шакллантиришнинг самарали йўллари. 2017
19. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар мустақиллигини оширишга оид назарий қарашлар.". InЎзбекистонннинг халқаро молия тизимига интеграциялашувни кучайтириш йўллари" мавзусидаги республика илмий-амалий конференция. ТМИ 2020.
20. Уроков У. Махаллий бюджетлар молиявий баркарорлигини белгиловчи курсаткичлар. Молия-кредит тизимининг иктисодиётнинг реал сектори билан узаро муносабатларини институционал ривожлантириш" мавзусидаги халкаро. 2020.
21. Уроков У. Мах, аллий бюджетлар мустакиллигини оширишнинг устувор йуналишлари. Science and Education. 2022 Jun;6.
22. Уроков УЮ, Юлдашева НВ. Пути повышения финансовой самостоятельности местных бюджетов Республики Узбекистан. Интернаука: электрон. научн. журн. 2022;3:226.
23. У Ўроқов, Д Ускенбаева. Ўзбекистонда ташаббусли бюджетни жорий этишнинг ташкилий-ҳуқуқий асослари - Science and Education, 2022
24. НВ Юлдашева. Типология моделей межбюджетных отношений. Вестник науки и образования, 2016. №6, стр.64-66
25. Юлдашева Н.В Бабаева Ш.С. Специфика организации государственной финансовой поддержки субъектов малого бизнеса в Республике Узбекистан. Интернаука, 2022
26. Ўроқов УЮ. Маҳаллий бюджетлар шаффофлиги ва очиқлигини таъминлашнинг устувор йўналишлари. Бизнес-Эксперт журнали. 2020;4.
27. Ўроқов У. Бюджет маблағларидан самарали фойдаланишни таъминлаш йўллари.".2017
28. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар молиявий мустақилигини оширишнинг замонавий муаммолари. Халқаро илмий-амалий анжуман материаллари тўплами. ТМИ. 2022.
29. Ўроқов У. Маҳаллий бюджетлар даромад базасини кенгайтириш масалалари. InРеспублика ўқув юртлараро конференция тўплами. ТМИ-2009 йил (Vol. 18).
30. Ғайбуллаев О, Ўроқов У. Ўзбекистон Республикасида бюджет тизими ва жараёни.2016
31. Хайдаров Н. Иктисодиётни эркинлаштириш шароитида корхоналар инвестицион фаолиятидаги молия-солиқ муносабатларини такомиллаштириш масалалари. Иктисод фанлари доктори илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация автореферати. 2003.
32. Хайдаров Н. Маҳаллий бюджетларнинг даромад манбалари.". InЎзбекистон Республикасида ташаббусли бюджетлаштиришнинг хусусиятлари ва ривожланиш истиқболлари" мавзусида халқаро илмий-амалий конференция 2022.